

zapopad, obširnost in važnost ministerstvenega ukaza do naših sodnij in da naj mu zbudé zaupanje, da obljuba našega milostljivega Cesarja, po kateri vsim narodom, tedaj tudi našemu grejo v vsih zadevah enake pravice, bode se vresničila vsemu nasprotvanju vkljub.

Toliko smo dosegli dozdej, da v naši deželi v naših sodnijah naš jezik ni več ptujec in da se ne sme iz njih pahati, kakor da bi mu ne šla nobena pravica.

Če se ne more na enkrat vse zgoditi, tako moramo pomisliti, da vsaki začetek je težek, da v naravnih postavah se skokoma ne more doseči gotov in stanoviten uspeh.

Kadar se poglavitno nam samim prepušča in naklada, da razvijemo svoje moči, moramo tudi, neboječi se truda, začeti važno delo, in veselili se bomo poslednjič svojega lastnega uspeha, ki bode nam potem najgotovejši; saj vsaki se zamore najbolj zvesto zanesti le na svoje moči.

Obljubimo si pa, da hočemo stopinjo za stopinjo korakati naprej, dokler da pridemo na stan, na katerim so drugi narodi.

Vsak naj tedaj v svojem obziru, poklicu dela v svoji službi zastavi vse moči, da se v sodnijah vseh slovenskih krajev vpelje slovenski jezik in pokazal se bode kmali obilni prid, ki ga iz serca želeli mora vsak rojak svojemu narodu.

Da se pa spolnijo naše gorke in pravične želje, pomagaj Bog!

Na Dunaju na dan svetega Jožefa 1862.

Dr. Lovro Toman.

Ant. Černe.

Dober gospodar.

(Konec.)

8. Dober gospodar je moder. — Modrost, čednost in pametnost obdajajo in ravnaajo dobrega gospodarja. On si vse tako gospodari, kakor je prav in dobro, in da večji hasek ima. On tisto delo prvo opravlja, ktero je bolj potrebno, in vsako delo pred opravi, preden drugo začne, in tako ravná, da njegovi ljudje in živina imajo ponoči mir in pokoj. On redí toliko živine, kolikor je hraniti more. S penezi (dnarji) si moder gospodar tudi vé tako ravnati, da jih ne dava za prazne in nepotrebne reči, ampak za dačo in domače potrebe, in da dalje ž njimi segne. On ne hodi po krčmah in ne igra. On ni zato ubožen gospodar, če dolgé ima ali more dolgove delati, kajti k temu ga pogosta nesreča sili. Al dober gospodar skrbi dolge splatiti in se rešiti jih. Posebno v dobrih letih skrbi kaj na stran djati, ktero živinče prirediti in oddati, da bi dolg odrinil. Pameten gospodar si vé tudi marsikako reč sam napraviti pri hramu, da mu je ni treba kupiti in mu tako penezi v mošnji ostanejo. Tako vé modra glava tudi vse pametno povedati in podučiti vsakega, kako se ima vésti in tako vsako delo najboljše in najlepše opraviti. On vé vsakemu dobrega nauka dati in dobrega sveta. Zato pa ljudje tudi takega modrega moža spoštujejo; daleč je njegov glas in daleč njegovo ime slovi; od vseh krajev ga hodijo za dober svet prosit.

9. Dober gospodar je trezen. — Mernost in treznost ste njemu kreposti, ktere on spoštuje. On je zmeren v jestvini in pitvini. Nima slabe navade, da bi skrivoma pojedaval ali popijal zvun obroka ali miznega časa, da bi žena, detca ali družina ne bi vedli; temuč on drži red, in vsi vkup jejo in pijejo, kar imajo, ob svojem času. On spozná časne reči in vsako dobro za božji dar, in se za vse Bogu lepo zahvaljuje, posebno s tem, da vse merno trosi in potrebnim pomaga. Maloskrbnim in radožejnim sosedom je tudi tota njegova zmernost na poti, in marsikrat mu kdo pravi: „Kako moreš ti tak biti, da nikoli ne greš v krčmo, ne privošiš krčmarju krajcarja in si ničesa ne vukšaš. Ti bi si lahko vsaki dan kapljico vina privošil, saj imaš s čim“. On pa takega zavrne rekoč: „Kar je meni treba, to imam

domá, in kar imam, to imamo mi vsi. Vsaki gospodar, ki ima ženo, otroke in družino, mora vediti, da to ni vse njegovo, kar on glešta; ampak da en del je ženini, en del otroški, in za družino tudi mora misliti; zato ne sme zapravljati po lituših, in tam pojedati in pijančevati“.

10. Dober gospodar je tudi pošten. — Poštenje in dobra vest mu je več, kakor vse posvetno blago. On je pošten v besedah in tako govori, da nikogar ne pohujša in ne razžali; on govori resnico in se nikomur ne laže. V vsem je mož beseda. On je zvest v svojem zakonu, ne misli za drugimi. Pošten mož vé, da je vsak človek poštenja vreden; zato pa tudi vsakega spoštuje. Človek brez poštenja — si misli — je drevo brez korenin, prvi veter ga podere.

11. Dober gospodar je tudi miroven. — Mirovnost je ena prvih lastnost dobrega gospodarja. On vé z vsakim mir imeti, vé s pametno besedo svajo odvrniti in mir obdržati. S svojo ženo se lepo pogaja in mirno živi, vé porazumeti, če ona kaj prav ne pové ali prav ne stori, in jo s čedno besedo podučí. Med svojimi otroki on tudi vé lepi mir obdržati; on sam se mirno do njih obnaša, jim pametno daje strah in jih lepo uči, da tudi med družino nemira ne delajo in jih hudo nimajo, temuč jih morajo spoštovati in bogati. Tudi s sosedi in z vsakim človekom se on zná pogajati in v miru živeti, da se med seboj potrebujejo, in da jih ljubezen bližnjega veže. On vé ljudi v razdvoji pomiriti in jim dobrega sveta in nauka dati, kako bi se razumeli in v miru živeli. Miroviten gospodar je tudi pravičen sosed pri mejah; on ne prestavlja mejnikov in ne sega čez mejo. On dobro vé, da je vsako stanje in vsako zemljiše še enkrat več vredno, če ima dobrega soseda poleg sebe. Zato pa je že ajdovski vojvoda Alcibiad, ko je svojo lastnino na oddajo oklical, toto zlato lastnost oznanilu pristavil: „Tota reč še se zato imenitna kaže, da ima dobre sosede!“

12. Dober gospodar je tudi dober hišen oče. — Dobrotljivost hišnega očeta posebno ljubeznjivega dela. On oskrbuje svoje otroke z vsem, česar jim je za časno in večno srečo potrebno. Dober oče jim dava tudi hasnovitne nauke za gospodarstvo: „Moja detca! — jim pravi — lenobe se varite; če bolje bote delali, več si bote pripravili; če bolje bote skrbeli, več bote imeli; če ne bote zapravljali, ne bote stradali; bodite složni in bogajte, in vse bote lože in boljše opravljali; kajti složnost pripravlja, nesložnost zapravlja“. Dava jim tudi nauk za gospodarstvo, ki je lastna skušnja ga učila in nauk dobrih bukev in časnikov. Dober hišen oče ne pozabi ne telesne ne dušne sreče svoje družine. Za vsako družinče skrbi kakor za svoje dete, in tudi v betegi ni zapušeno. Svojim ljudem dober hišen oče včasí tudi kako veselje napravi s kako pošteno gostijo, da se razveselijo in pa k delu boljše voljo imajo. — Vsakemu delavcu dá njegovo pravico in vsakemu človeku se skazuje dobrotljiv in pravičen. Posebno siromakom in sirotam je dober oče; njegova roka najde za vsakega kak dar. Š.

Cena živinske ali črne soli v Ljubljani.

Krajnska kmetijska družba, vesela, da je sol za živino dober kup, česar je želela tako dolgo in za kar se je poganjala veliko let, je izprva mislila, zalogo te soli si kupiti in jo kmetovavcom prodajati na svojem vrtu na Poljanah, kakor je pred nekimi leti prodajala prejšno živinsko sol.

Al ker je ljubljanski kupec, gosp. Peter Lasnik, ki ima svojo štacuno pred mostom špitalskim, se lotil te prodaje, in ker je družba vidila, da je ceno, kolikor je mogoče, nizko postavil, priporoča to štacuno vsem, ki si želijo živinske soli kupiti. Prodaja jo po 2 gold. nov. dnar. cent, ali funt po 2 nov. krajcarja, toda vsak ima za posodo, žakelj ali kaj družega skrbeti, kamor kupljeno

sol spravi, ker tega trgovcu ni mogoče dodati pri tako nizki ceni.

Da je cena po 2 gold. cent res nizka, vsak sam lahko zrajta. V solarnici tržaški velja cent 1 gold. 20 kr.; za fakine in voznino iz mesta na kolodvor tržaški se plača blizo 16 kr. od centa; na železnici iz Trsta v Ljubljano 35 kr. voznine za cent; voznina iz kolodvora ljubljanskega v mesto, žaklji itd. še tudi vzamejo nekaj. Tedaj je očitno, da pri 2 gold. ima prodajavec v Ljubljani celó pičel dobiček, ki ga mu mora vsak rad privošiti.

Mohar, dobra klaja,

ktero so „Novice“ lanskega leta 27. novembra priporočale, se dobiva na vrtu kmetijske družbe ljubljanske na Poljanah mernik (pol vagana) po 4 gold., bokal pa po 25 kr. En mernik moharja je dovolj na 1 oral (joh) njive, en bokal pa za 100 sežnjev (klafter). Seje se v začetku mesca majnika.

Tudi v smetéh dobro zrnje.

Celovski „Slov. Prijatelj“ je v svojem poslednjem listu „od slov. meje“ povedal resnične besede v tem-le:

„Nasprotniki omike slovenskega jezika in njegove povzdige v šole in pisarnice (in to je, okoli česa se vsa narodna naša politika suče), so zares nadležni, zlasti pa nekteri nemški časniki, koji si na vso moč prizadevajo, Slované pred celim učenim in omikanim svetom črniti in obpoštenje spravljati; tako jih pa silijo se krepko braniti. Al to nebratovsko obnašanje ima pa vendar dokaj dobrega, celó koristnega za Slované.

1. V tem peresnem boju je bila tistim Nemcom, kteri so se med Slováni kakor omikonosne hvalisali, zraven pa pod neznanim imenom obrekovavne članke v bečke in druge Slovanom zoperne časnike pošiljali, šema z lica potegnjena; spoznana je bila njih toliko hvalisana kultura, ktera pa druga ni, kakor nek zunajšni lik, spoznano je njih orožje, namreč predrznost, laži in obrekovanje. Zraven je pa pokazala se čudna otrpnost, da jih ni sram, da se za lažnjivce in obrekovavce po nemških in slovenskih časnikih oklicujejo. Spoznala se je njih plitva učenost in hudobni namen, Slované za svoje sužne imeti, kakor so jih že tudi imenovali. Znajdlo se je, kdo so tisti žlahni gospodje, kterim v prid je bilo treba nemščine tako skrbno se učiti, namreč taki, kteri so od slovenskih žulov živeli, Slovence pa ne zraven sebe, ampak pod seboj imeti hotli.

2. V ti papirnati vojski se je slovanska kri krojivno zmesila, se mešati in greti začela; Slovenija se je zavedla in se bojevaje uterjuje. Bi nam bili Nemci našo ljubo slovenščino mirno in na tihem v šole in pisarnice spustili, mi bi še zdaj mirno spali sanjaje od svetih nemških nebes; prevelikega darú pravega učivnega temelja, svojega jezika, bi ne poznali in se ga tudi prav po vrednosti poslužiti ne vedili. Po svoji volji bi ga nam Nemci lahko in skoraj tudi s pravičnim izgovorom zopet nazaj vzeli ter — nikdar več dali. Kaj je le neki nemška politika delala, da ni tega zvohal? Dobro je, da se Slovenija meša, lahke in sognjite sorodne in nesorodne plevé bodo splavale ali se pa utonile, in tako od dobrega zrna odločile. Že se po vseh krajih slovanske zvezde prikazujejo, zberajo se v čitavnice, besede, pravne in učene društva, v kratkem bo stala po vseh slovanskih deželah čudno močna, nepremagljiva duševna armada v boju za vero, prestol in narodnost.

3. V tej nekrvavi bitki se je pokazalo, kteri da so pravi sovražniki avstrijskega prestola. Avstrija trdna in srečna le takrat obstati zamore, ako se vsi narodi po bratovsko okoli svitlega cesarja zberajo in si v lepi zastopnosti ljubeznjivo roke podajajo: „In multitudine populi dignitas regis; in paucitate plebis ignominia principis.“ Po tem so

tisti obrezani in ne obrezani gospodje nje največi sovražniki, kteri razne narode proti eden drugemu hujskajo in motijo, da se sveta cesarska beseda hitro do zadnje pike ne spolnuje: „Qui provocat iras, producit discordias.“ Avstrijska povestnica od leta 1848 še bo mnogo stoletij tega priča.

4. Morda kdo poreče: „Vsi Nemci pa vendar niso taki.“ Tudi jaz pravim, da niso vsi taki, jih pa tudi ni treba vseh, le malo, in že jih je preveč: al spodobilo bi se vendar bilo, ako bi se bil kdo od tolike čislane nemške kulture vzdignil in se za uboge Slované, posebno za nas Slovence potegnil. Toda razun tistih časnikov, kteri sicer v nemškem jeziku, pa od slovanskih vrednikov izhajajo, se je kaj takega le čuda malo slišalo! Molčali so kakor miš in še molčijo, in iz neke nam Slovanom ne kaj prijazne politike se je vse dopuščalo, kar se je le delati hotlo: „Qui tacet, consentire videtur.“

Pa nič za to; vès dosedanji peresni boj ni bil brez dobička; zdí se mi pa, da še bo mnogo priložnosti braniti naše pravice. Naj pa pride, kar Bog hoče: „Slovani! le vselej in povsod kakor dozdej pravično in pošteno! Nikomur ne kratimo pravice, nikogar ne črnimo in ne zdajajmo!“ Da! pravično in pošteno, da se bo tudi vprihodnje kakor dozdej po vsi pravici reči smelo: „Slovenska omika je žlahneja od nemške, če tudi po širokem ne sloví.“ „Zmaga je gotova, kajti pravica, Bog, svetli cesar na naši strani stoji!“

Basni.

Po Pfeffel-nu.

Osel.

Podobe osla si želi
Bogatega veljaka hči,
Narisa jo nek Anželo,
Dobi brz petsto kron za njo.

To vidši živi osel kar
(Podobo namreč in denar)
Še baha: „Sem že v podobi čeden,
Le koliko sem živ še vreden!“

Droglavni orel.

Nekemu dvoglavnem' orlu
Reče unkraj Rena stric:
„Bratec, kdo je dal ti dvoje
Nezedinjenih glav?“

„Ali slep si, ali znorel!“
Ga zavrne boter orel,
„Tacih nezedinjenih —
Na milijone imam jih!“

Hrast in lavorika.

„Verh moj sili do nebá,
Moj korén predere tlá,
Naj divjá še tak vihá —
Me ne zmaga nikadár,
Nisi drevo, nisi grm ne,
In postave si tak revne,
Da najmanjša sapica
Te zasúče alj zruvá!“
Tako, sebi le na čast,
Lavoriki blodi hrast.
„Ena pa te vendar peče“,
Lavorika hrastu reče,
„Sad tvoj prasci jedajo,
Z mojim — pevce venčajo!“

Hilarius V.

Dopisi.

Na Dunaji 21. marca. M. — Ravno doteka leto, odkar so se zadnji izmed 20.000 podpisov postavljali na znano slovensko peticijo, ktera, dasi je bila od cele poštene slovenske inteligencije podpisana ali vsaj pohvaljena in potle slovesno izročena, na zadevnem mestu, kakor je podoba, vendar ni bila posebno čislana. Toda zadovolimo se z